

необхідність прогнозування її розвитку. Теоретична значимість та практична цінність запропонованого варіанта перспективного наукового пошуку правового образу мирової юстиції очевидні.

Список використаних джерел

1. Ясинок М. Мировая юстиция: становления, развитие и перспективы / Микола Ясинок // Публічне право. – 2013. – № 3. – С. 271–277

УДК 343.352

Степанцова К.О., студентка 1 курсу
спеціальності D 8 ПРАВО соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет
Науковий керівник: Терещук М.М., к.ю.н., ст. викладач

ЕВОЛЮЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: УКРАЇНА ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

У статті розглядаються особливості еволюції антикорупційного законодавства та міжнародна практика стосовно корупції. Проаналізовано національне законодавство, міжнародні стандарти та виклики реалізації антикорупційної політики в умовах становлення і розвитку Української держави. Висвітлено напрями гармонізації українського законодавства з міжнародними нормами для забезпечення належного становища правової держави.

Ключові слова: корупція, міжнародний досвід.

Корупція є однією з ключових проблем, яка підриває становлення правової держави, послаблює ефективність публічного управління та довіру громадян до влади, негативно впливає на економічний розвиток держави. Відповідно до статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права, а стаття 19 Конституції України передбачає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1]. Саме ці положення формують правову основу для боротьби з корупцією, як важливий елемент забезпечення демократичних прав громадян. Питання корупції було критичним ще у 2014 році, коли у відповідь на суспільні запити, які були виражені під час Революції гідності Верховна Рада України ухвалила закон “Про запобігання корупції”, але в умовах сучасних викликів, зокрема під час російсько-української війни та інтеграції до Європейського Союзу, питання удосконалення антикорупційного законодавства набуває критичної ваги [2].

Антикорупційне законодавство України формується на основі Конституції України. Закону України “Про запобігання корупції”, а

доповнюють їх Закон України “Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки” та постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної антикорупційної політики на 2023-2025 роки”, які визначають стратегічні та практичні механізми боротьби з корупцією [2 ; 3 ; 4].

Актуальність теми зумовлена тим, що корупція в Україні залишається системним явищем, незважаючи на розгалужену нормативно-правову базу та систему антикорупційних органів. Відповідно до статті 1 Закону України “Про запобігання корупції”, корупція визначається як використання особою наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей для одержання неправомірної вигоди, що порушує принципи доброчесності публічної служби [2].

Практична значущість проблеми підтверджується даними про викриття корупційних схем у сфері державної власності та управління ресурсами. Зокрема, за інформацією, оприлюдненому на офіційному інформаційно-аналітичному ресурсі, у 2022-2023 роках правоохоронними органами було виявлено масштабні корупційні зловживання у сферах, критичних в умовах війни, а саме: значне завищення цін на продукти харчування та розкрадання на системі ДЗВІН. Це призвело до багатомільярдних збитків державі, а головне забрало багато людських життів. Втрачені кошти означає меншу кількість дронів, боєприпасів та оснащення Збройних сил України саме тоді, коли кожен долар вирішує долю країни.

Проблема полягає в тому, що правові норми часто не реалізуються належним чином на практиці, а механізми контролю та відповідальності залишаються недостатньо ефективними.

Ключовим спеціальним нормативно-правовим актом є Закон України “Про запобігання корупції”, який визначає систему антикорупційних обмежень, правила запобігання конфлікту інтересів, фінансовий контроль та електронне декларування та повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції [2].

Антикорупційна політика на 2021-2025 роки окреслила стратегічні цілі України щодо підвищення ефективності заходів запобігання корупції, розвитку прозорості державної служби, удосконалення системи моніторингу та контролю. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної антикорупційної політики на 2023-2025 роки” є актуалізацією конкретних заходів для реалізації цих напрямів [4].

Міжнародний досвід боротьби з корупцією базується на принципах, закріплених у міжнародних антикорупційних стандартах, зокрема в актах ООН та Ради Європи. В країнах Європейського Союзу ефективна антикорупційна політика ґрунтується на незалежності антикорупційних органів, прозорості публічних фінансів, відкритості даних та цифровізації державних послуг, що мінімізують прямий контакт між службовцями та громадянами [5].

Спільними рисами між Україною та багатьма Європейськими країнами є нормативне визначення корупції та пов'язаних з нею правопорушень, обов'язкове декларування доходів публічних службовців, запровадження незалежних органів контролю та встановлення відповідальності за корупційні дії.

Ці риси показують, що українське законодавство рухається у напрямі загальносвітових стандартів. Водночас практика свідчить, що ефективність цих норм залежить не лише від їх наявності, але й від реального застосування та незалежності антикорупційних органів.

Та незважаючи на наявність законодавчих актів та антикорупційних органів, боротьба з корупцією в Україні стикається з такими проблемами як недостатня незалежність антикорупційних органів, що інколи призводить до політичного тиску, суперечності у застосуванні законодавства на практиці та корупція у складних економічних секторах, де діють організовані групи.

Отже, еволюція антикорупційного законодавства в Україні демонструє поступову трансформацію від декларативних норм до більш структурованої системи, орієнтованої на відповідність міжнародним стандартам. Закони України та стратегічні документи створюють правову основу для запобігання корупції, проте їх ефективність залежить від реального впровадження.

Вважаємо, що для підвищення рівня ефективності боротьби з корупцією та запобігання корупції доцільно посилити незалежність антикорупційних органів шляхом удосконалення процедур їх формування, забезпечити дієвість фінансового контролю, передбаченого Законом України “Про запобігання корупції”, розширити використання цифрових інструментів, визначених державною антикорупційною політикою на 2023-2025 роки, а також забезпечити посилення ролі громадського контролю та відкритості інформації про корупційні правопорушення.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України “Про запобігання корупції” від 14.10. 2014 № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
3. Закон України “Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки” від 20.06.2022 № 2322-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#n93>
4. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження державної антикорупційної політики на 2023-2025 роки” від 04.03.2023 № 220 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoi-antikoruptsiinoi-prohramy-na-20232025-t40323>